ધોરણ : 9

संस्कृत

पाठ : ११

वेदितव्यानि मित्राणि

स्वाध्याय

प्रश्न 1. अधोलिखितेभ्यः विकल्पेभ्यः समुचितम् उतरं चिनुत ।

(1) कस्मात् मित्राणि रिपवः च जायन्ते ?

(क) शास्त्रज्ञानात्
(ख) व्यवहारात्
(ग) दैवात्
(घ) बुद्धिबलात्

(2) प्रध्वस्ते कारणस्थाने सा प्रीतिः _____ ।

(क) विनिवर्तते
(ख) जायते
(ग) वर्धते
(घ) दृश्यते

(3) आत्मरक्षणतन्त्राणां पुरुषाणां किं न उपपद्यते ?

(क) आपत्तिः (ख) सुखम्

(ग) सम्पत्तिः (घ) स्वार्थम्

(4) शत्रुमित्रसम्बन्धे कः बलवत्तरः ?

(क) स्वदोषः (ख) स्वार्थः

(ग) प्रियालापः (घ) लोकः

(5) मित्रं कदा शत्रुताम् एति ?

(क) भाग्यक्षये

(ख) मृत्युकाले

(ग) कालविपर्यये

(घ) धनागमे

प्रश्न 2. अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उतराणि संस्कृतभाषायां लिखत-

(1) किंरूपाः सुहृदः शत्रवः च?

➢ सुहृदः शत्रुरूपाः शत्रवः च मित्ररूपाः भवन्ति ।

(2) मित्राणि रिपवः च कथं जायन्ते?

➢ मित्राणि रिपवः च व्यवहारात् जायन्ते ।

(3) जनः कस्मात् प्रियताम् एति?

➢ जनः कारणात् प्रियताम् एति ।

(4) कीदृशानां पुरुषाणाम् आपदः न उपपद्यन्ते?

➢ आत्मरक्षणतन्त्राणाम् सुपरीक्षितकारिणाम् पुरुषाणाम् आपद: न उपपद्यन्ते।

(5) यः शत्रून् सम्यग् विजानाति तस्य किं भवति?

➢ यः शत्रून् सम्यग् विजानाति तस्य शास्त्रार्थकृतनिश्चया बुद्धिः दुर्बला अपि न चाल्यते ।

प्रश्न 3.समासप्रकारं लिखत-

(1) प्राज्ञसम्मतम् - षष्ठी तत्पुरुष समास

(2) कालपर्यये - षष्ठी तत्पुरुष समास

(3) कामक्रोधौ - इतरेतर द्वन्द्व समास

(4) मन्त्रहोमजपैः - इतरेतर द्वन्द्व समास

प्रश्न 4. उदाहरणानुसारं शब्दरूपैः रिक्तस्थानानि पूरयत -

उदा., मित्रम्	मित्रे	मित्राणि
(1) पीडाम	पीडे	पीडाः
(2) लोके	लोकयोः	लोकेषु
(3) दानेन	दानाभ्याम	दानैः
(4) कारणात्	कारणाभ्याम्	कारणेभ्यः

प्रश्न 5. उदाहरणानुसारं प्रदतान् शब्दान् आधृत्य वाक्यरचनां कुरुत-

उदाहरणम् : બાળકો ફળો ખાય છે. (बाल, फल, खाध्य)

➢ बालाः फलानि खादन्ति ।

(1) મેઘના પાણી પીએ છે. (मेघना, जल, पा-पिब्)

➢ मेघना जलं पिबति ।

(2) અધીશ પુસ્તક વાંચે છે. (अधीश, पुस्तक, पठ्)

➢ अधीशः पुस्तकं पठति ।

(3) સાપ દરમાં જાય છે. (सर्प, बिल, गम्-गच्छ)

➢ सर्पः बिलं गच्छति ।

(4) અનિલા અમિતને બોલાવે છે. (अनिला, अमित, आ + ह्वे - ह्वय्)

➢ अनिला अमितम् आह्वयति ।

(5) આર્ષ ગુરુને નમન કરે છે. (आर्ष, गुरु, नम्)

➢ आर्षः गुरुं नमति ।

प्रश्न 6. अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उतराणि गुर्जरभाषायां लिखत

(1) મહાભારતકારે શત્રુ અને મિત્ર થવાનું કારણ શું બતાવ્યું છે ?

➢ મહાભારતકાર મહર્ષિ વેદવ્યાસે વ્યવહારને શત્રુ અને મિત્ર થવાનું કારણ બતાવ્યું છે.

(2) મિત્ર શા માટે શત્રુ થઈ જતો હોય છે ?

➢ ક્યારેક સમય પલટાઈ જાય ત્યારે સ્વાર્થને કારણે મિત્ર પણ શત્રુ થઈ જાય છે, કારણ કે સ્વાર્થ વધારે બળવાન હોય છે.

(૩) આપત્તિમાં પણ કોની બુદ્ધિ વિચલિત થતી નથી ?

- જેઓ બળવાન શત્રુઓને સારી રીતે ઓળખતા હોય છે તેમની શાસ્ત્રના આધારે નક્કી કરાયેલી બુદ્ધિ વિચલિત થતી નથી.

प्रश्न 7. श्लोकपुर्ती कुरुत-

(1) नास्ति जातु .....

..... रिपवस्तथा॥

➢ नास्ति जातु रिपुर्नाम मित्रं नाम न विद्यते ।
व्यवहाराच्च जायन्ते मित्राणि रिपवस्तथा ॥

(2) आत्मरक्षणतन्त्राणां .....

..... स्वदोषजाः।

- आत्मरक्षणतन्त्राणां सुपरीक्षितकारिणाम् ।

  आपदो नोपपद्यन्ते पुरुषाणां स्वदोषजाः।

Thanks

For watching